HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

6 mai 2008 *

În cauza C-133/06,

având ca obiect o acțiune în anulare formulată în temeiul articolului 230 primul paragraf CE, introdusă la 8 martie 2006,

Parlamentul European, reprezentat de domnii H. Duintjer Tebbens, A. Caiola, A. Auersperger Matić și K. Bradley, în calitate de agenți,

reclamant,

susținut de:

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de doamna C. O'Reilly, precum și de domnii P. Van Nuffel și J.-F. Pasquier, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

intervenientă,

* Limba de procedură: franceza.

împotriva

Consiliului Uniunii Europene, reprezentat de doamnele M. Simm și M. Balta, precum și de domnul G. Maganza, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârât,

susținut de:

Republica Franceză, reprezentată de domnii G. de Bergues și J.-C. Niollet, în calitate de agenți,

intervenientă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, A. Tizzano și L. Bay Larsen (raportor), președinți de cameră, domnul J. N. Cunha Rodrigues, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii T. von Danwitz și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 20 iunie 2007,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 septembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă formulată, Parlamentul European solicită, în principal, anularea articolului 29 alineatele (1) și (2) și a articolului 36 alineatul (3) din Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat (JO L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242, denumite în continuare „dispozițiile atacate") și, în subsidiar, anularea în totalitate a acestei directive.

2 Prin Ordonanța președintelui Curții din 25 iulie 2006, au fost admise cererile de intervenție formulate de Comisia Comunităților Europene și de Republica Franceză în susținerea concluziilor Parlamentului European și, respectiv, ale Consiliului Uniunii Europene.

Cadrul juridic

Dispozițiile relevante ale Tratatului CE

3 Articolul 63 primul paragraf CE, care face parte din titlul IV din tratat, intitulat „Vizele, dreptul de azil, imigrarea și alte politici referitoare la libera circulație a persoanelor”, prevede:

„Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 67 [CE], adoptă, în următorii cinci ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam:

1. măsuri privind dreptul de azil […], în domeniile următoare:

   […]

   (d) norme minime privind procedura de acordare sau de retragere a statutului de refugiat în statele membre;

2. măsuri privind refugiații și persoanele strămutate, în următoarele domenii:

   (a) norme minime privind acordarea unei protecții temporare persoanelor strămutate care provin din țări terțe și care nu se pot întoarce în țările de origine, precum și persoanelor care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională;

[…]”

4 Articolul 67 CE, astfel cum a fost modificat prin Tratatul de la Nisa, prevede:

„(1) În cursul unei perioade de tranziție de cinci ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, Consiliul hotărăște în unanimitate, la propunerea Comisiei sau la inițiativa unui stat membru și după consultarea Parlamentului European.

(2) După această perioadă de cinci ani:

— Consiliul hotărăște la propunerile Comisiei; Comisia examinează orice cerere a unui stat membru prin care se solicită ca ea să prezinte o propunere Consiliului;

— Consiliul, hotărând în unanimitate după consultarea Parlamentului European, adoptă o decizie pentru ca procedura prevăzută la articolul 251 [CE] să se poată aplica în toate domeniile la care se referă prezentul titlu sau în unele dintre acestea, precum și pentru a adapta dispozițiile privind competențele Curții de Justiție.

[…]

(5) Prin derogare de la alineatul (1), Consiliul adoptă, în conformitate cu procedura menționată la articolul 251 [CE]:

— măsurile prevăzute la articolul 63 punctul 1 și punctul 2 litera (a) [CE] cu condiția să adopte în prealabil și în conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol o legislație comunitară care definește regulile comune și principiile de bază care reglementează aceste domenii;

[…]"

Dreptul derivat anterior Directivei 2005/85

5 În temeiul articolului 63 primul paragraf punctul 1 literele (a) și respectiv (b) CE, au fost adoptate Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56) și Directiva 2003/9/CE a Consiliului din 27 ianuarie 2003 de stabilire a standardelor minime pentru primirea solicitanților de azil în statele membre (JO L 31, p. 18, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 48).

6 În temeiul articolului 63 primul paragraf punctul 1 litera (c), punctul 2 litera (a) și punctul 3 litera (a) CE, a fost adoptată Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie

să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO L 304, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52).

7 În temeiul articolului 67 alineatul (2) a doua liniuță CE, a fost adoptată Decizia 2004/927/CE a Consiliului din 22 decembrie 2004, stabilind ca anumite domenii reglementate prin partea a treia titlul IV din Tratatul de instituire a Comunității Europene să fie reglementate prin procedura prevăzută la articolul 251 din tratatul menționat (JO L 396, p. 45, Ediție specială, 01/vol. 5, p. 163).

8 Articolul 1 alineatul (2) din această decizie prevede:

„De la 1 ianuarie 2005, Consiliul hotărăște în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251 [CE] pentru adoptarea măsurilor menționate la articolul 63 alineatul (2) litera (b) și alineatul (3) litera (b) [CE].”

9 Considerentul (4) al aceleiași decizii subliniază că aceasta nu afectează dispozițiile articolului 67 alineatul (5) CE.

Directiva 2005/85

10 Directiva 2005/85 a fost adoptată în special în temeiul articolului 63 primul paragraf punctul 1 litera (d) CE.

11 Potrivit articolului (1) din aceasta, scopul directivei este de a stabili standarde minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și de retragere a statutului de refugiat.

12 Considerentele (17) și (18) ale aceleiași directive prevăd:

„(17) Un element esențial pentru aprecierea temeiniciei cererii de azil este siguranța solicitantului în țara sa de origine. În cazul în care o țară terță poate fi considerată drept o țară de origine sigură, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a o desemna ca atare și de a presupune că aceasta este sigură pentru un anumit solicitant, cu excepția cazului în care solicitantul prezintă elemente serioase în sens contrar.

(18) Dat fiind nivelul de armonizare atins privind obținerea statutului de refugiat de către resortisanții țărilor terțe sau de apatrizi, ar trebui stabilite criterii comune pentru desemnarea țărilor terțe ca țări de origine sigure."

13 În ceea ce privește țările de origine sigure, considerentul (19) al Directivei 2005/85 prevede:

„Atunci când Consiliul se asigură că o anumită țară de origine îndeplinește criteriile respective și, în consecință, o include pe lista comună minimală a țărilor de origine sigure care se va adopta în temeiul prezentei directive, statele membre ar trebui să aibă obligația de a examina cererile resortisanților respectivei țări […] pe

baza prezumției *iuris tantum* cu privire la siguranța țării respective. Având în vedere importanța politică a desemnării țărilor de origine sigure, în special implicațiile unei evaluări a situației drepturilor omului într-o țară de origine și implicațiile acesteia pentru politicile Uniunii Europene în domeniul relațiilor externe, Consiliul ar trebui să adopte deciziile cu privire la întocmirea sau modificarea listei, după consultarea Parlamentului European."

14 Cu privire la anumite țări terțe europene care respectă standarde foarte înalte în ceea ce privește drepturile omului și protecția refugiaților, considerentul (24) al directivei menționate are următorul cuprins:

„[…] statelor membre ar trebui să li se permită să nu examineze sau să nu examineze în totalitate cererile de azil ale solicitanților care intră pe teritoriul lor din respectivele țări terțe europene. Date fiind potențialele consecințe pentru solicitant ale unei examinări restrânse sau omise, aplicarea conceptului de țară terță sigură ar trebui limitată la cazurile referitoare la țări terțe cu privire la care Consiliul a constatat îndeplinirea standardelor înalte de siguranță prevăzute de prezenta directivă. Consiliul ar trebui să adopte deciziile în această privință, după consultarea Parlamentului European."

15 Articolul 29 alineatele (1) și (2) din aceeași directivă, intitulat „Lista comună minimală a țărilor terțe considerate ca țări de origine sigure", prevede:

„(1) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, adoptă o listă comună minimală a țărilor terțe pe care statele membre le consideră țări de origine sigure în conformitate cu anexa II.

(2) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, poate modifica lista comună minimală prin adăugarea sau înlăturarea de pe listă a unor țări terțe, în conformitate cu anexa II. Comisia examinează orice solicitare a Consiliului sau a unui stat membru de a prezenta o propunere de modificare a listei comune minimale."

16 Anexa II la Directiva 2005/85, intitulată „Desemnarea țărilor de origine sigure în sensul articolelor 29 și 30 alineatul (1)", definește criteriile care permit să se desemneze o țară ca țară de origine sigură în următorul mod:

„O țară este considerată țară de origine sigură în cazul în care, pe baza situației legale a aplicării legii într-un regim democratic și a situației politice generale, se poate demonstra că în țara respectivă, în general și consecvent, nu se recurge la persecuție, astfel cum este definită la articolul 9 din Directiva 2004/83/CE, la tortură sau la tratamente ori pedepse inumane sau degradante și nici nu există vreo amenințare din motiv de violență nediscriminatorie în situații de conflict armat internațional sau intern.

La efectuarea acestei evaluări, se ține seama, *inter alia*, de măsura în care se asigură protecție împotriva persecuției și relelor tratamente prin:

(a) actele cu putere de lege și actele administrative ale țării și modul cum sunt aplicate;

(b) respectarea drepturilor și a libertăților prevăzute de Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale și/sau Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și/sau Convenția împotriva torturii, în special drepturile de la care nicio derogare nu este permisă în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din convenția europeană menționată anterior;

(c) respectarea principiului nereturnării în conformitate cu Convenția de la Geneva;

(d) existența unui sistem de căi de atac efective împotriva încălcării acestor drepturi și libertăți."

17 Potrivit articolului 36 alineatele (1)-(3) din Directiva 2005/85, intitulat „Conceptul de țară terță europeană sigură":

„(1) Statele membre pot prevedea ca nicio examinare sau nicio examinare completă a cererii de azil și a siguranței solicitantului în situația sa personală, în conformitate cu capitolul II, să nu aibă loc în cazurile în care o autoritate competentă a stabilit, pe baza faptelor, că solicitantul de azil încearcă să intre sau a intrat ilegal pe teritoriul său venind dintr-o țară terță sigură în conformitate cu alineatul (2).

(2) O țară terță poate fi considerată ca țară terță sigură în sensul alineatului (1) numai în cazul în care:

(a) a ratificat și respectă dispozițiile Convenției de la Geneva fără niciun fel de limitări geografice;

(b) dispune de o procedură de azil prevăzută prin lege;

(c) a ratificat Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și respectă dispozițiile acesteia, inclusiv standardele cu privire la căile de atac efective, și

(d) a fost desemnată ca atare de către Consiliu în conformitate cu alineatul (3).

(3) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, adoptă sau modifică lista comună a țărilor terțe care sunt considerate țări terțe sigure în sensul alineatului (1).”

18 La adoptarea celor două liste prevăzute prin aceste dispoziții Consiliul nu a aplicat dispozițiile atacate.

Cu privire la acțiune

19 În susținerea acțiunii sale, Parlamentul European invocă patru motive de anulare, întemeiate pe o încălcare a Tratatului CE care rezultă din nerespectarea articolului 67 alineatul (5) prima liniuță CE, pe necompetența Consiliului pentru adoptarea dispozițiilor atacate, pe o încălcare a obligației de motivare a acestora și, respectiv, pe nerespectarea obligației de cooperare loială.

20 Primele două motive trebuie examinate împreună, acestea fiind indisociabile, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 11 din concluzii.

Cu privire la primele două motive, întemeiate pe o încălcare a articolului 67 alineatul (5) prima liniuță CE, precum și pe necompetența Consiliului

Argumentele părților

21 Parlamentul European susține că, având în vedere legislația comunitară deja adoptată, respectiv Regulamentul nr. 343/2003, precum și Directivele 2003/9 și 2004/83, adoptarea Directivei 2005/85 a constituit ultima etapă legislativă în adoptarea regulilor comune și a principiilor de bază a căror punere în aplicare este destinată să permită trecerea la procedura prevăzută la articolul 251 CE (denumită în continuare „procedura de codecizie”), în conformitate cu cerințele articolului 67 alineatul (5) prima liniuță CE.

22 Prin urmare, adoptarea ulterioară a listei comune minimale a țărilor terțe considerate ca țări de origine sigure și a listei comune a țărilor terțe europene sigure (denumite în continuare, împreună, „listele țărilor sigure") ar trebui să se realizeze potrivit procedurii de codecizie.

23 Așadar, prin dispozițiile atacate, aplicând o procedură care impune numai consultarea Parlamentului European, Consiliul ar fi stabilit în mod nelegal, în cadrul unui act de drept derivat, temeiuri juridice care permit acestei instituții să adopte listele țărilor sigure.

24 Creând astfel un temei juridic derivat, Consiliul și-ar fi atribuit o „rezervă privind legiferarea". Or, tratatul nu ar fi prevăzut nicidecum ca, în afara procedurilor existente de adoptare a actelor normative și a actelor de punere în aplicare, Consiliul să poată stabili noi temeiuri juridice pentru adoptarea de dispoziții de drept derivat.

25 Parlamentul European apreciază că eventuala existență a unei practici a Consiliului care constă în a stabili temeiuri juridice derivate nu poate servi drept justificare.

26 Făcând trimitere la Hotărârea Curții din 23 februarie 1988, Regatul Unit/Consiliul (68/86, Rec., p. 855), Parlamentul European susține că, în domeniul normativ, tratatul se aplică fără a fi posibilă o modificare a procedurilor pe care acesta o prevede.

27 Comisia consideră că temeiurile juridice derivate cuprinse în dispozițiile atacate sunt ilegale.

28 Legiuitorul comunitar nu ar dispune de posibilitatea de a stabili modul în care își exercită competențele. Instituțiile nu ar putea să acționeze decât în limitele atribuțiilor conferite prin tratate, acestea fiind singurele care stabilesc procedurile de adoptare de acte normative.

29 În opinia Comisiei, dispozițiile atacate nu pot fi considerate ca o rezervare a dreptului de a exercita competențe de executare pe care Consiliul ar putea să o opereze în temeiul articolului 202 a treia liniuță CE.

30 Dispozițiile atacate ar constitui o dublă abatere de la procedură, în primul rând, în raport cu regula unanimității prevăzute la articolul 63 primul paragraf punctul 1 litera (d) CE la momentul adoptării Directivei 2005/85 și, în al doilea rând, în raport cu procedura de codecizie care trebuie să înlocuiască regula menționată după adoptarea legislației comunitare care definește regulile comune și a principiilor de bază care reglementează politica în materie de azil.

31 Consiliul invocă faptul că, dimpotrivă, nicio dispoziție din Tratatul CE nu se opune ca un act adoptat potrivit procedurii prevăzute prin temeiul juridic aplicabil să creeze un temei juridic derivat, în special, în scopul adoptării ulterioare a unui act normativ în acest domeniu prin intermediul unei proceduri decizionale simplificate.

32 În opinia acestuia, recurgerea la temeiuri juridice derivate este o tehnică legislativă consacrată, ilustrată prin numeroase acte comunitare. Singura concluzie care se poate deduce din Hotărârea Regatul Unit/Consiliul, citată anterior, ar fi aceea potrivit căreia un temei juridic derivat nu poate conduce la sporirea gradului de complexitate a procedurii prevăzute prin tratat, ceea ce nu ar fi cazul în procedura instituită prin Directiva 2005/85.

33 Consiliul apreciază că împrejurările speței impuneau să se recurgă la un temei juridic derivat, fără ca articolul 67 alineatul (5) prima liniuță CE să interzică acest lucru.

34 Listele țărilor sigure reprezintă instrumente care aparțin unui domeniu caracterizat atât prin sensibilitățile politice accentuate ale statele membre, cât și prin necesitatea practică de a reacționa rapid și în mod eficace la schimbări de situație în țările terțe respective. Or, desigur, aceste instrumente nu ar putea fi utilizate într-un mod eficace decât dacă adoptarea și modificările ulterioare se realizează potrivit unei proceduri precum este cea instituită prin dispozițiile atacate.

35 Consiliul contestă teza potrivit căreia temeiurile juridice derivate cuprinse în dispozițiile atacate sunt în conflict cu procedura de codecizie indicată la articolul 67 alineatul (5) prima liniuță CE. Această dispoziție nu ar fi aplicabilă decât cu dubla condiție ca actul care trebuie adoptat să fie întemeiat pe articolul 63 primul paragraf punctul 1 sau punctul 2 litera (a) CE și ca, în prealabil, Consiliul să fi adoptat o legislație comunitară care să definească regulile comune și principiile de bază care reglementează domeniul.

36 În ceea ce privește prima dintre aceste condiții, Consiliul observă, în esență, că listele țărilor sigure nu vor fi adoptate în temeiul articolului 63 CE, ci în temeiul dispozițiilor atacate, care prevăd o procedură mai puțin complexă decât cea urmată pentru adoptarea actului de bază. Acesta adaugă faptul că, în măsura în care tratatul nu impunea pentru adoptarea Directivei 2005/85 decât o consultare a Parlamentului European, recurgerea la dispozițiile atacate, care prevăd același nivel de participare a acestuia din urmă, pare dificil de criticat.

37 În ceea ce privește cea de a doua condiție, Consiliul consideră că, referindu-se la „o legislație comunitară", articolul 67 alineatul (5) prima liniuță CE nu impune ca regulile comune și principiile de bază să fie stabilite printr-un singur act legislativ și la un anumit moment. Trecerea la procedura de codecizie s-ar face pe baza unui criteriu de fond, și nu a unui criteriu de formă sau temporal.

38 Nefiind îndeplinite condițiile prevăzute pentru trecerea la procedura de codecizie, nu s-ar aduce atingere nici prerogativelor Parlamentului European, nici echilibrului instituțional.

39 Republica Franceză invocă faptul că adoptarea listelor țărilor sigure se încadrează în legislația comunitară care definește „regulile comune și principiile de bază" în sensul articolului 67 alineatul (5) prima liniuță CE. În consecință, chiar dacă aceste liste trebuie să fie adoptate în temeiul tratatului însuși, iar nu în temeiul dispozițiilor atacate, acestea ar trebui să fie adoptate după o simplă consultare a Parlamentului European.

40 În ceea ce privește, în general, posibilitatea recurgerii la un temei juridic derivat, statul membru menționat apreciază, precum Consiliul, că nicio dispoziție din tratat nu se opune acestei posibilități.

41 Recurgerea la temeiuri juridice derivate ar corespunde unei practici constante a legiuitorului comunitar. Cu siguranță, printr-o simplă practică nu s-ar putea deroga de la normele tratatului și aceasta nu ar putea prin urmare să creeze un precedent cu caracter obligatoriu pentru instituțiile comunitare. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței, Curtea nu ar rămâne neapărat indiferentă la practicile urmate de aceste instituții (Hotărârea din 10 februarie 1983, Luxemburg/Parlamentul European, 230/81, Rec., p. 255, punctele 48 și 49).

42 În sfârșit, în speță, ar fi îndeplinite condițiile de fond pentru a se recurge la temeiuri juridice derivate. Într-adevăr, dispozițiile atacate ar prezenta o mare sensibilitate politică și ar implica necesitatea practică de a reacționa rapid și eficace la schimbări de situație în țări terțe.

Aprecierea Curții

43 Prin intermediul primelor două motive invocate, Parlamentul European ridică, în esență, problema posibilității Consiliului de a prevedea în mod legal, în dispozițiile atacate, adoptarea și modificarea listelor țărilor sigure cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European.

44 În această privință, trebuie să se amintească faptul că, potrivit articolului 7 alineatul (1) al doilea paragraf CE, fiecare instituție acționează în limitele competențelor care îi sunt conferite prin tratat (a se vedea Hotărârea din 23 octombrie 2007, C-403/05, Parlamentul European/Comisia, Rep, p. I-9045, punctul 49 și jurisprudența citată).

45 În primul rând, trebuie să se observe că, la adoptarea Directivei 2005/85 potrivit modalităților prevăzute la articolul 67 alineatul (1) CE, Consiliul avea posibilitatea de a aplica articolul 202 a treia liniuță CE în adoptarea de măsuri care nu prezintă un caracter esențial pentru domeniul de reglementat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 octombrie 1992, Germania/Comisia, C-240/90, Rec., p. I-5383, punctul 36).

46 Astfel, presupunând că listele țărilor sigure au un astfel de caracter neesențial și privesc un caz specific, Consiliul ar fi putut să decidă să își rezerve dreptul de a exercita competențele de executare, cu condiția de a motiva propria decizie în mod detaliat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2005, Comisia/Consiliul, C-257/01, Rec., p. I-345, punctul 50).

47 Într-adevăr, Consiliul are obligația să motiveze în mod corespunzător, în funcție de natura și de conținutul actului de bază care trebuie pus în aplicare, o excepție de la regula potrivit căreia, în sistemul tratatului, atunci când este necesară adoptarea, la nivel comunitar, a măsurilor de executare a unui act de bază, în mod normal Comisia este competentă să exercite această prerogativă (Hotărârea Comisia/Consiliul, citată anterior, punctul 51).

48 În cazul de față, în considerentul (19) al Directivei 2005/85, Consiliul s-a referit în mod explicit la importanța politică a desemnării țărilor de origine sigure, iar în considerentul (24) al aceleiași directive, la potențialele consecințe ale conceptului de țară terță sigură pentru solicitanții de azil.

49 Cu toate acestea, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 21 din concluzii, motivele prevăzute în considerentele menționate urmăresc să justifice consultarea Parlamentului European cu privire la întocmirea și la modificarea listelor țărilor sigure, dar nu să motiveze în mod suficient o competență de executare rezervată care prezintă un caracter specific pentru Consiliu.

50 În plus, în prezentul litigiu, care privește o directivă ale cărei dispoziții atacate rezervă Consiliului o competență care nu este limitată în timp, Consiliul nu a invocat niciun argument care să susțină recalificarea acestora ca dispoziții în temeiul cărora acesta și-ar fi rezervat dreptul de a exercita în mod direct competențe de executare specifice. În schimb, în cadrul ședinței, acesta a confirmat că dispozițiile menționate acordă Consiliului o competență legislativă derivată.

51 În aceste împrejurări, nu intră în discuție problema unei eventuale recalificări a dispozițiilor atacate care să permită a se considera că pârâtul a aplicat articolul 202 a treia liniuță CE.

52 În al doilea rând, trebuie să se constate că, în cadrul aplicării articolului 67 CE, măsurile care trebuie luate în domeniile prevăzute la articolul 63 punctul 1 și punctul 2 litera (a) CE se adoptă în conformitate cu două proceduri distincte, prevăzute la articolul 67 CE, cu alte cuvinte, fie procedura adoptării cu unanimitate după consultarea Parlamentului European, fie procedura de codecizie.

53 Dispozițiile atacate instituie o procedură de adoptare a măsurilor menționate cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, o astfel de procedură fiind diferită de cele prevăzute la articolul 67 CE.

54 Or, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că normele referitoare la formarea voinței instituțiilor comunitare sunt stabilite de tratat și nu sunt nici la discreția statelor membre, nici a instituțiilor înseși (a se vedea Hotărârea Regatul Unit/Consiliul, citată anterior, punctul 38).

55 Numai tratatul, în cazuri speciale precum cel prevăzut la articolul 67 alineatul (2) a doua liniuță CE, poate abilita o instituție să modifice o procedură decizională pe care acesta o stabilește.

56 A recunoaște unei instituții posibilitatea de a stabili temeiuri juridice derivate, fie în sensul unei înăspriri, fie în sensul unei simplificări a condițiilor de adoptare a unui act, ar însemna să i se atribuie o competență legislativă care depășește ceea ce este prevăzut prin tratat.

57 Acest fapt ar conduce de asemenea la a permite instituției să aducă atingere principiului echilibrului instituțional, care implică faptul că fiecare instituție își exercită competențele cu respectarea competențelor celorlalte instituții (Hotărârea din 22 mai 1990, Parlamentul European/Consiliul, C-70/88, Rec., p. I-2041, punctul 22).

58 Consiliul nu ar putea susține cu succes că procedura de adoptare prevăzută prin dispozițiile atacate nu este în conflict cu procedura de codecizie pentru motivul că listele țărilor sigure nu vor fi adoptate în temeiul articolului 63 CE, ci în temeiul dispozițiilor menționate, care prevăd o procedură mai ușor de îndeplinit decât cea în temeiul căreia a fost adoptat actul de bază. Într-adevăr, urmând un astfel de raționament, s-ar ajunge la a conferi unor dispoziții de drept derivat supremația asupra unor dispoziții de drept primar, în speță articolul 67 CE, ale cărui alineate (1) și (5) trebuie să se aplice succesiv cu respectarea condițiilor pe care acestea le prevăd în acest scop.

59 Adoptarea de temeiuri juridice derivate nu ar putea fi justificată nici în temeiul unor considerații legate de caracterul politic sensibil al domeniului vizat sau de preocuparea de a asigura eficacitatea unei acțiuni comunitare.

60 Pe de altă parte, existența unei practici anterioare care constă în stabilirea de temeiuri juridice derivate nu ar putea fi invocată cu succes. Într-adevăr, chiar presupunând că ar avea o existență demonstrată, o astfel de practică nu poate deroga de la normele tratatului și nu poate, prin urmare, să creeze un precedent cu caracter obligatoriu pentru instituții (a se vedea în acest sens Hotărârea Regatul Unit/Consiliul, citată anterior, punctul 24, și Hotărârea din 9 noiembrie 1995, Germania/Consiliul, C-426/93, Rec., p. I-3723, punctul 21).

61 Rezultă din cele de mai sus că, inserând în Directiva 2005/85 temeiurile juridice derivate reprezentate de dispozițiile atacate, Consiliul a încălcat articolul 67 CE, depășind astfel cadrul competențelor care îi sunt conferite prin tratat.

62 În ceea ce privește adoptarea în viitor a listelor țărilor sigure, precum și a modificărilor acestora, este necesar să se adauge că, în acest sens, Consiliul trebuie să respecte procedurile instituite prin tratat.

63 În această privință, pentru a determina dacă fie adoptarea și modificarea listelor țărilor sigure pe cale legislativă, fie eventuala decizie de a aplica articolul 202 a treia liniuță CE sub forma unei delegări sau a unei competențe de executare rezervate se încadrează la alineatul (1) sau (5) al articolului 67 CE, trebuie să se cerceteze dacă, prin adoptarea Directivei 2005/85, Consiliul a adoptat o legislație comunitară care definește regulile comune și principiile de bază care reglementează domeniile prevăzute la articolul 63 primul paragraf punctul 1 și punctul 2 litera (a) CE.

64 În ceea ce privește procedura de acordare sau de retragere a statutului de refugiat în statele membre, articolul 63 primul paragraf punctul 1 litera (d) CE se limitează să prevadă adoptarea de „norme minime”.

65 Astfel cum rezultă de la punctele 10-17 din prezenta hotărâre, Directiva 2005/85 stabilește criterii detaliate care permit stabilirea ulterioară a listelor țărilor sigure.

66 Prin urmare, trebuie să se considere că, prin acest act legislativ, Consiliul a adoptat „legislați[a] comunitară care definește regulile comune și principiile de bază” în sensul articolului 67 alineatul (5) prima liniuță CE, astfel încât este aplicabilă procedura de codecizie.

67 Având în vedere toate cele de mai sus, primele două motive invocate de Parlamentul European în susținerea acțiunii în anulare trebuie admise și, în consecință, dispozițiile atacate trebuie anulate.

Cu privire la al treilea și la al patrulea motiv, întemeiate pe o încălcare a obligației de motivare a dispozițiilor atacate și pe nerespectarea obligației de cooperare loială

68 Întrucât primele două motive sunt întemeiate, nu este necesară examinarea celui de al treilea și a celui de al patrulea motiv invocate de Parlamentul European în susținerea acțiunii sale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

69 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât

Parlamentul European a solicitat obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată, iar acesta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată. În conformitate cu alineatul (4) primul paragraf din același articol, intervenienții în prezentul litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Anulează articolul 29 alineatele (1) și (2) și articolul 36 alineatul (3) din Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat.**

2) **Obligă Consiliul Uniunii Europene la plata cheltuielilor de judecată.**

3) **Republica Franceză și Comisia Comunităților Europene suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături